

Nr 99.

Av herr **Norman m. fl.**, om anslag till understödjande av skididrotten bland ungdomen.

Under åren 1919—1932 har under riksstatens åttonde huvudtitel anslag anvisats till understödjande av skididrotten bland ungdomen.

Det för budgetåret 1931/1932 senast anvisade beloppet, 34,500 kronor, ställdes genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 maj 1931 till skolöverstyrelsens förfogande att användas för följande ändamål, nämligen

1) för skidkurser inom högfjällsområdet för lärare vid under överstyrelsens inseende stående läroanstalter	kronor 2,000
2) för individuell utbildning av gruppleddare vid fjällfärder, anordnade för lärjungar vid ovannämnda läroanstalter i form av resebidrag åt instruktörer	» 3,000
3) för skidkurser för lärare vid högre folkskolor och folkskolor	» 7,500
4) för skidkurser för elever vid statens folkskoleseminarier och småskoleseminarier	» 3,000
5) för skidkurser för lärjungar vid högre folkskolor och folkskolor	» 5,000
6) för anskaffande av skidor till allmänna läroverk och kommunala mellanskolor	» 4,500
7) för anskaffande av skidor till högre folkskolor och folkskolor samt övningsskolor vid statens folk- och småskoleseminarier	» 8,000
8) för administrationskostnader	» 1,500

Dessa anslag liksom en del andra för ungdomens både andliga och kroppsliga fostran tidigare av riksdagen godkända och såsom väl motiverade ansedda anslag upphörde att utgå år 1932. Det var den samma år tillsatta »Besparingsnämnden», som i syfte att göra besparingar och minskningar i statens utgifter föreslog indragning tills vidare även av dessa anslag.

I besparingsnämndens skrivelse den 8 juni 1932 till Kungl. Maj:t säges visserligen, bland annat, att genom »en mot den föreslagna begränsningen av statsutgifterna svarande åtstramning vid beviljandet av anslag av lotterimedel plats skulle kunna beredas å den s. k. lotteribud-

geten för anslag om tillhopa omkring 1,000,000 kronor, för vilka för det dåvarande medel beviljades å riksstaten, men vilka till sin natur vore närmast jämförliga med de ändamål, vilka plägade tillgodoses av lotterimedel.»

Enligt vad som under hand inhämtats av svenska skiddelegationen — ett för föreningen för skidlöpningens främjande i Sverige och svenska skidförbundet gemensamt arbetsutskott för handhavande av ärenden, som röra ungdomens skididrott — fanns ingen möjlighet att av lotterimedel få bidrag för ovan nämnda ändamål.

Sedan under år 1934 genom tillkomsten av aktiebolaget Tipstjänst under år 1935 rikliga penningmedel börjat inflyta till statskassan, hemställde skiddelegationen den 12 april 1935 hos Kungl. Maj:t om ett anslag av 4,000 kronor att användas såsom resebidrag till de lärare, vilka kunde vara villiga och lämpliga att tjänstgöra såsom instruktörer för lärare, som skulle utbildas till gruppleddare vid skolungdomens allmänna fjällfärd år 1936.

På grund av de direktiv, som svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund erhållit av statsrådet och chefen för handelsdepartementet, nämligen att anslag, som kunde tänkas årligen återkomma, icke finge bestridas med s. k. tipsmedel, ansåg sig riksidsrottsförbundet icke kunna tillstyrka bifall till skiddelegationens framställning. Trots skolöverstyrelsens och statskontorets tillstyrkan lämnade Kungl. Maj:t genom beslut den 29 november 1935 skiddelegationens ansökan i denna del utan bifall.

Däremot blev en annan av skiddelegationen den 29 augusti 1935 gjord hemställan om ett »engångsanslag» av 50,000 kronor av tipsmedel för anskaffande av skidor till de skolor, som tidigare varit berättigade erhålla sådana skidor, så till vida bifallen, att skolöverstyrelsen beviljats ett anslag av 12,500 kronor för anskaffande, efter samråd med svenska skiddelegationen, av skidor vid högre folkskolor och folkskolor, övnings-skolor vid statens folk- och småskoleseminarier, allmänna läroverk och kommunala mellanskolor.

I förhoppning att det tidigare å riksstatens åttonde huvudtitel anvisade anslaget till understödjande av skididrotten bland ungdomen numera, sedan det statsfinansiella läget förbättrats, åter skulle kunna utgå, vände sig skiddelegationen den 29 augusti 1935 till skolöverstyrelsen med begäran, att överstyrelsen hos Kungl. Maj:t måtte utverka följande extra reservationsanslag för budgetåret 1936/1937, nämligen

dels för individuell utbildning av gruppleddare vid fjällfärder, anordnade för lärjungar vid under överstyrelsens inseeende stående läroanstalter 5,000 kronor,

dels för skidkurser för lärare vid högre folkskolor och folkskolor 7,500 kronor,

dels ock för anskaffande av skidor till högre folkskolor och folkskolor samt övningsskolor vid statens folk- och småskoleseminarier — därest en av delegationen gjord framställning hos Kungl. Maj:t om anslag av tipsmedel för samma ändamål ej kunde bifallas — 7,500 kronor.

Trots skolöverstyrelsens tillstyrkan har något anslag för ifrågavarande ändamål icke upptagits å riksstatens åttonde huvudtitel för budgetåret 1936/1937, utan synes ärendet hava överlämnats till chefen för handelsdepartementet, ty under tionde huvudtiteln (sid. 109 i bilagan till 1936 års statsverksproposition) omnämnes, att bland annat en framställning gjorts av svenska skiddelegationen om ett anslag å 12,500 kronor.

Med de direktiv, chefen för handelsdepartementet givit svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund, är det uppenbart, att skiddelegationens framställning, som avser ett årligen återkommande anslag, icke kommer att bifallas, varför det synes oss vara foljdriktigast, att ifrågavarande anslag, som icke avser någon form av tävlingsmässigt bedriven idrott utan skolungdomens fysiska fostran, åter uppföres å riksstatens åttonde huvudtitel, såsom förhållandet var under åren 1919—1932.

Det torde här vara på sin plats att erinra om, vad som i fråga om nyttan och behovet av detta anslag androgs, då ärendet förelades 1931 års riksdag.

Så uttalade skolöverstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 augusti 1930 bland annat följande:

»Den omfattande erfarenhet, som överstyrelsen förvärvat rörande betydelsen av den verksamhet, vilket anslaget för understödjande av skididrotten avsett att främja, ger vid handen, att genom de vidtagna åtgärderna den fysiska fostran i våra skolor erhållit ett synnerligen värdefullt stöd. Särskilt för landsbygdens skolungdom, som hittills endast i mycket begränsad utsträckning kunnat beredas tillfälle till gymnastik under anlitande av särskild sal eller tillgång på redskap, har skididrotten visat sig vara av högt värde som ersättning för andra ordnade kroppsövningar. Överstyrelsen har jämväl haft tillfälle att på olika sätt konstatera, att de möjligheter till statligt stöd, som anslaget i övrigt öppnat, väl tillvaratagits. Helt visst har ock därigenom idrottslivets utveckling i sund riktning kraftigt främjats.

Det här uttalade omdömet har avseende ej blott på det under de senaste åren avsevärt vidgade intresset för skidlöpning inom olika skolformer utan ock på den utbildning av lärarna, vilken möjliggjorts genom anslaget i fråga. Ej minst har den planmässiga utbildningen visat sig ägnad att åvägabringa förutsättningar för skididrottens utbredning i allt vidare kretsar. Särskilt betydelsefullt har varit, att överstyrelsen numera kunnat i önskvärd utsträckning tillgodose det synnerligen tränande utbildningsbehovet av välkvalificerade ledare för ungdomsskarornas fjällfärder.

Under sådana omständigheter är det uppenbart, att överstyrelsen icke kan tveka att fortfarande påkalla anslag för här förevarande ändamåls tillgodoseende. Den föreliggande erfarenheten skulle för överstyrelsen utgjort fullgod anledning att taga under omprövning, huruvida icke tidpunkten nu vore inne att hemställa om en höjning av anslagsbeloppet för att kunna möta de alltjämt stegrade anspråken på bidrag från anslaget för tillgodoseende av de ändamål, för vilka detsamma tidigare anlitats. Överstyrelsen har emellertid ansett sig böra för närvarande avstå från att i detta syfte nu ifrågasätta ökade medel.

1931 års riksdag uttalade vid ärendets prövning, att riksdagen med hänsyn till skididrottens stora betydelse såsom ett medel att befrämja skolungdomens fysiska hälsa ansåge önskvärt, att statens understödjande verksamhet för nämnda syfte kunde utsträckas jämväl till de allmänna läroverken och de kommunala mellanskolorna. Då emellertid Kungl. Maj:t, som haft denna fråga under överbäggande, ansett sig förhindrad att förelägga riksdagen förslag härom, funne sig riksdagen icke kunna bifalla motionerna om höjda anslag i vidare mån, än att medel komme att ställas till förfogande för skidanskaffning jämväl till de allmänna läroverkens och kommunala mellanskolornas elever, vilket sistberörda ändamål riksdagen ansåge i särskilt hög grad behjärtansvärt.

Det avbräck, som uppstått genom anslagets indragning, har varit stort och påtagligt. Genom en storartad offervilja av föreningen för skidloppningens främjande i Sverige, svenska skiddelegationen och enskilda personer ha några mindre skidkurser för lärare årligen kunnat ordnas samt skolungdomens allmänna fjällfärder kunnat pågå i full utsträckning, men då det här är fråga om en för ungdomens fysiska fostran så viktig sak som skidloppning och friluftsliv under vår hårda, nordiska vinter, synes den härmed förenade utgiften böra drabba åttonde huvudtiteln i likhet med alla andra åtgärder, som avse ungdomens fostran, och alldeles icke göras beroende av tillgången på tipsmedel.

Både skolläkare och lärare ha vid upprepade tillfällen uttalat sig i denna fråga, vilka uttalanden tillställts Kungl. Maj:t. Här skola vi endast citera en passus ur ett föredrag, som överläkaren vid Österåsens sanatorium, doktor Helge Dahlstedt, höll vid en skidkurs för folkskollärare, nämligen:

»Var och en vet, vad sol, ljus och frisk luft betyda för hälsan, speciellt för ungdomen. Under vintern ha vi korta dagar, och den friska luften är kall, varför den tyvärr ofta nog ej kommer till sin rätta användning. *Den friska luften är dock ett utmärkt hälsomedel, fastän den är kall.* Under våra långa vintrar måste vi lära oss att ta vara på ljuset och att använda den kalla, friska luften. Skolan tar för sig dagens ljusa timmar och tänker allt för litet på, att ungdomen behöver kroppsrörelse ute, medan dagens ljus varar.

Vi ha i stora delar av vårt land de bästa betingelser för att på ett synnerligen naturligt, roande och lockande sätt motarbeta vinterns skadliga verkningar i hygieniskt avseende. Vi ha ett urgammalt, inhemskt fortskaffningsmedel, som inbjuder till den sundaste och roligaste idrott — skidan. Dess användande ger en allsidig och ändamålsenlig övning och träning av kroppens alla muskler och organ. Det behövs inga konstlade knep att intressera ungdomen till att använda skidan. Den lockar gammal och ung ut till motion i vinterkylan, till strövtåg i skog och mark. Där ändamålsenliga gymnastiklokaler saknas, och även där sådana finnas, bör skidan i största möjliga utsträckning få komma till sin rätta användning såsom vårt alldeles speciella medel till ungdomens fysiska fostran under vår mörka, nordiska vinter. Genom skidans bruk övas alla kroppens organ på ett allsidigt och ändamålsenligt sätt i den bästa lokal — Guds fria, friska natur. Muskler, ben, senor, ledgångar få den övning de behöva, likaså kroppens alla inre organ, speciellt hjärta och lungor.

Skididrotten bör införas i våra skolor — ja, den bör beredas plats bland skolans läroämnen. Den har redan visat sig vara ett lämpligt medel för förbättrad fysisk fostran. I landsbygdens skolor med deras brist på ändamålsenliga lokaler torde skididrotten även vara den enda gren av fysisk fostran, som vintertid i stora delar av vårt land kan tänkas ändamålsenligt organiserad och genomförd.

Införandet av skididrotten i våra skolor kommer att vålla den enskilde och det allmänna utgifter. Dessa böra dock icke bli oöverkomliga och skola säkerligen bidra till ökad sundhet och hälsa bland det uppväxande släktet. Jag kan knappast tänka mig ett billigare och bättre sätt att i vårt nordliga land tillgodose ungdomens fysiska fostran under vår långa vinter än att sträva efter en allmänt spridd utövning av skidlöpningen bland ungdomen.»

På grund av vad sålunda anförts och då det icke synes möjligt att av lotteri- eller tipsmedel påräkna anslag för här ifrågavarande ändamål, få vi därför hemställa,

att riksdagen ville till understödjande av skididrotten bland ungdomen för budgetåret 1936/1937 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,500 kronor att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma.

Stockholm den 20 januari 1936.

<i>David Norman.</i>	<i>C. Fr. Carlström.</i>	<i>J. Sandén.</i>
<i>Otto R. Wangson.</i>	<i>Nils Andersson.</i>	<i>K. W. Bodin.</i>
<i>Gust. Björkman.</i>	<i>Evert Jonsson.</i>	<i>P. Sandström.</i>
<i>Joh. Larsson.</i>	<i>Gustaf Tamm.</i>	

